

Skötselplan för naturreservatet Lunnamossen i Hylte kommun

1 Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att återställa och bevara värdefulla naturmiljöer. Områdets öppna myr och dess värdefulla mosaik av myrholmar, sumpskogar och omgivande fastmarksskogar med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och i förekommande fall restaureras. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande habitat och arter som ingår i EU:s nätverk av Natura 2000-områden. Området ska erbjuda goda förutsättningar för såväl ett rikt fågelliv som annan mångfald av arter. Myren ska ha en typisk myrvegetation, knuten till öppen myr.

Myrens öppna karaktär ska återskapas. Landskapsbilden ska därefter bevaras så att den öppna myren bibehålls med enstaka myrholmar och en successiv övergång mot omgivande kantskogars trädskikt.

Syftet med naturreservatet är också att stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser. Friluftsliv och rekreation grundat på allemansrätten ska kunna bedrivas i reservatet. Besökare ska kunna se, uppleva och lära från områdets typiska livsmiljöer, arter och historia. De ska ges möjlighet till naturupplevelser med vildmarkskänsla i ett naturområde som utmärks av tysthet, stillhet och ostördhet.

Syftet ska uppnås genom att:

- området skyddas från exploatering eller andra åtgärder som kan skada eller negativt förändra vegetation och hydrologi,
- områdets naturliga hydrologi återskapas genom att delar av området som påverkas av dikning och markavvattnande åtgärder restaureras,
- inget rationellt skogsbruk bedrivs i området och naturliga processer efterliknas och tillåts verka där tall- och lövskog gynnas utanför myrområden,
- igenväxande träd och buskar på myren tas bort och myren hålls därefter öppen,
- skogarna i naturreservatet ska uppnå ett naturskogsartat tillstånd med gamla tallar som får utvecklas fritt utan konkurrens från gran,
- planterad granskog avvecklas och omförs till lövskog, blandskog (löv-tall) och tallskog som därefter får utvecklas fritt utan konkurrens från gran,
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper, inom ramen för gällande syfte och föreskrifter, ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet, samt
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

2 Beskrivning

2.1 Markslag och naturtyper

Naturtyper (KNAS)*¹:	Våtmark	60,5 ha
	Barrsumpskog	17,1 ha
	Tallskog	12,6 ha
	Ungskogar inkl. hyggen	5,7 ha
	Sumpskogsimpediment	5,2 ha
	Barrblandskog	4,3 ha
	Granskog	3,8 ha
	Lövsumpskog	1,5 ha
	Lövblandad barrskog	1,4 ha
	Triviallövskog	0,8 ha
	Övrig öppen mark	0,8 ha
	Total areal	113,7 ha

Indelningen i naturtyper har hämtats från klassningar vid värdering av området 2007 samt fältbesök 2012.

*¹ Naturvårdsverket 2004. Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden.

Regionalt intressanta arter*⁴:	Kattfotslav (<i>Arthonia leucopellaea</i>), Korallrot (<i>Corallorrhiza trifida</i>), Linnea (<i>Linnea borealis</i>), Skvattram (<i>Rhododendron tomentosum</i>).
--	---

*⁴ Regionala listan för Hallands län enligt Strand. 2010 (opubl.)

2.2 Natura 2000

Naturtyper i EUs art- och habitatdirektiv:	7140 – Öppna mossar och kärr	57,43 ha
	9010 – Taiga	6,72 ha

Arter i EUs fågeldirektiv:	A140 - Ljungpipare (senaste häckning 1995)
	A409 - Orre
	A236 – Spillkråka
	A108 – Tjäder

Lunnamossen ingår i det Europeiska nätverket Natura 2000, för skydd av arter och naturtyper. I området finns arter och naturtyper som är listade i art- och

habitatdirektivet (rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) och i fågeldirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG). Lunnamossen klassas dels som typen SCI (=Sites of Community Importance), för bevarande av livsmiljöer för växter och djur, och dels som typen SPA (=Special Protection Area), skyddsområde för fåglar. Sverige har förbundit sig att skydda och vårda dessa områden så att en gynnsam bevarandestatus för områdets arter och naturtyper uppnås.

En bevarandeplan för Natura 2000-området har upprättats och fastställts 2005-12-28. Även de områden som utgör utökning av reservatet har klassificerats i enlighet med den naturtypsklassning som ingår i Natura 2000, se karta bilaga 3. I samband med fältbesök för upprättande av denna skötselplan gjordes även en översyn av klassningen av de inom reservatet förekommande Natura 2000-naturtyperna. Det konstaterades då att områden som klassats som Skogsbevuxen myr (91D0) i samband med tidigare flygbildstolkning var påverkade av markavvattning. Därmed har inte denna naturtyp redovisats inom reservatet fastän den anges i bevarandeplanen för Lunnamossen.

2.3 Naturförhållanden

Området ligger i naturgeografisk region 11 ”Sydsvenska höglandets och smålandsterrängens myrrika västsida”. Precis som regionnamnet anger finns en stor andel myrmarker vilket beror på områdets klimat med hög nederbörd. Uppmätt årsmedelnederbörd är ca 800 mm i trakten vid Lunnamossen. Regionen har ett suboceaniskt klimat med relativt milda vintrar och höga sommartemperaturer. Lunnamossen ligger över högsta kustlinjen på ca 160 meter över havet.

Området ligger i ett landskap som domineras av barrskog och våtmarker. I dess omgivning finns även en del sjöar. Lunnamossen omges av låga bergkullar i ett mjukt kuperat landskap. Området ingår i Lagans avrinningsområde. Lunnamossen avvattnas åt två håll. Mot nordost via diken grävda i laggen som mynnar ut i sjön Stora Slätten öster om Lunnamossen. Mot sydväst via diken grävda i laggen och ett korsande dike i Lunnamossens södra del som mynnar ut i Kroksjön väster om Lunnamossen. På andra sidan om Kroksjön, en knapp kilometer västerut finns ett naturreservat, Ödegärdet, som domineras av bokskogar. I övrigt omges Lunnamossen främst av produktionsskogsmark med grandominans.

2.4 Historisk och nuvarande markanvändning

Södra Unnaryds socken ligger i gammal bokskogsbygd där boskapsskötsel tillsammans med skogliga näringar sedan medeltiden varit dominerande framför åkerbruket. En stor del av utmarkerna runt Unnaryds kyrkby bestod av stora hagar och intagor. Bokskogen tunnades ut under 1700-talet till förmån för tall och gran. Utmarkernas marknamn berättar om ett omfattande svedjebbruk i området. Namnet ”Askevällekärret” sydväst om Lunnamossen tyder på pottaskebränning i området. Marknamnet ”Fällebackarne” och dess beskrivning i skiftesprotokollet berättar att man här avverkat, svedjat och odlat svedjeråg. Namnet ”Malmkärsskogen” söder om Lunnamossen indikerar att järnframställning förekommit från myrmalm, en förhistorisk / medeltida verksamhet som varit vanlig i dessa trakter.

Lunnamossens naturreservat ligger på den norra utmarken till Unnaryds kyrkby och var tidigare samfällad mellan hemmanen Prästgården och Norra Unnaryd (Norregården). Området är karterat 1816 inför storskiftet av utmarken. Lunnamossen kallades då "Lönsmåssen" där *lön, lönn* troligen kommer från det fornsvenska *löna* med betydelsen dölja, gömma. "Att lunna" var i äldre tider ett uttryck för "att köra stockar eller ved i skogen/på utmarken", eventuellt kan mossens namn ha med denna verksamhet att göra.

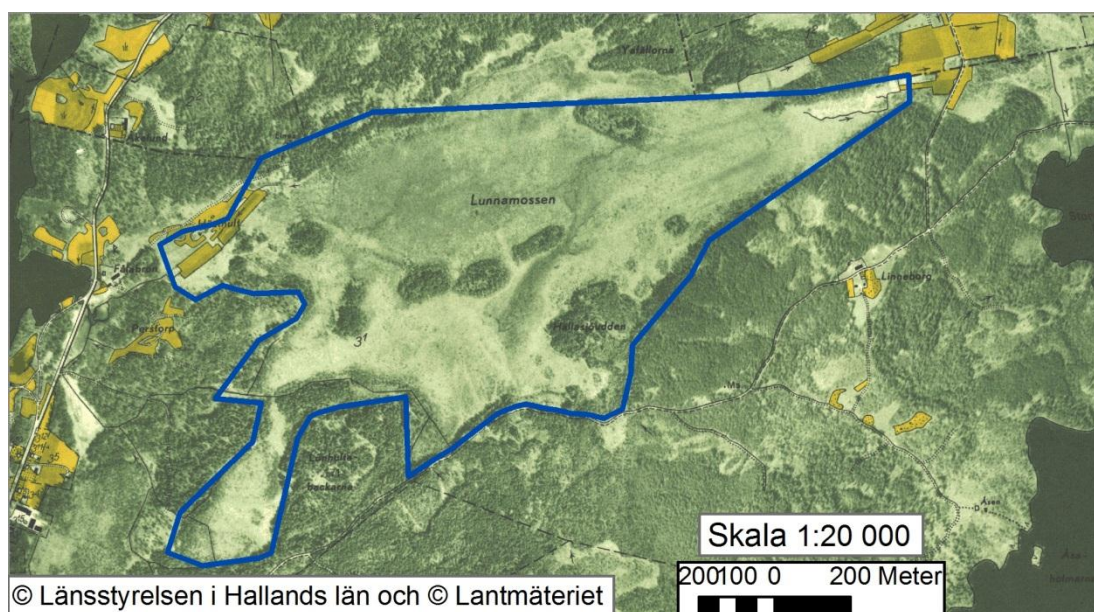
På kartan från 1816 är Lunnamossen uppdelad i "Lönsmåsse", "Lönsmåsse bättre måssar" och "kärr omkring Lönsmåsse". Uppdelningen tyder på att Lunnamossen eventuellt använts för extensivt bete. Myrholmarna kallas "Lönsmosse öar" och var sannolikt öppna eller glest trädbevuxna. Västra delen av Lunnamossen var inhägnad och användes som kohage av Norregården före storskiftet. Väster om Lunnamossen fanns torpen Fålabroen och Hästhult med tillhörande åker och ängsmark. Hästhults slåtterängar / slåtterkärr sträckte sig in på myrens utkanter. Lunnamossens södra och östra omgivning har brukats av Prästgården. Fastmarken i den södra delen var inhägnad och användes som kohage. Utmed den östra kanten fanns ohägnad skogsmark kallad Varpahultet. Lunnamossens östra hörn beskrivs som Bokhults mosse, kärr och backar. Denna del låg i en stor inhägnad kallad Stora intaget. I samband med storskiftet 1816 kom all mark som ingår i naturreservatet Lunnamossen att tillhöra Prästgården.

På generalstabskartan från 1871, se figur 1, är torpen och gårdarna och vägarna runt om Lunnamossen markerade. 1871 finns fler torp jämfört med 1816. Utöver redan nämnda torp 1816 fanns nu även Perstorp och Lilla Hästhult väster om Lunnamossen samt ytterligare två torp öster om Lunnamossen. Strax väster om myren finns en brukningsväg från Lilla Hästhult som ansluter till vägen mellan Lilla Åkebo och Lida. Lunnamossen nyttjades förmodligen fortfarande av Prästgården och torpen runt myren för extensivt bete och en mindre del av dess kantkärr vid Hästhult användes för kärrslätter.

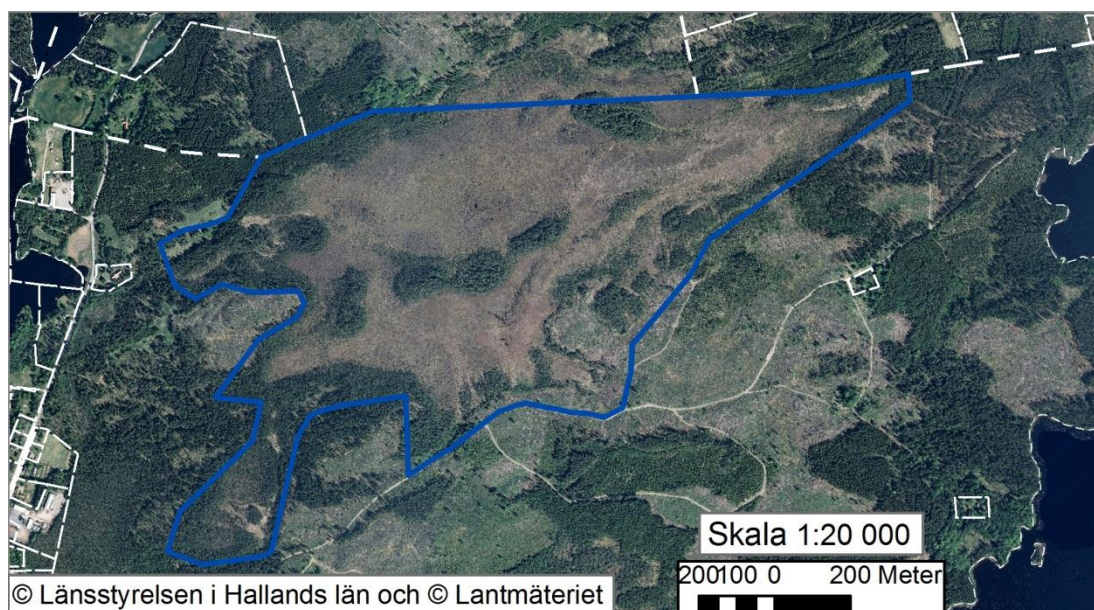
Figur 1. Generalstabskartan från 1871. Lunnamossen ligger nordväst om den diagonala vägen.

På ekonomiska kartan från 1960-talet, se figur 2, syns att barrskogen dominerar omgivningarna runt Lunnamossen. Lunnamossens nordöstra spets vid Lida är uppodlad och korsas av en väg mellan Lida och Linneborg. Slätterängar och kärr vid Hästhult är uppodlade. Myren är fortfarande helt öppen förutom skogsdungarna på myrholmarna. Ett kraftigt dråg finns mellan holmarna mitt på myren och Hallasjöudden i östra delen. Kartan visar även en del av de diken som anlagts i kanterna runt Lunnamossen för att avvattna området och öka skogsproduktionen.

Figur 2. Ekonomiska kartan från 1960-talet över området. Bakgrundskartan utgörs av en flygbild från 1960-talet. Naturreservatets gräns är blåmarkerad.

Prästgårdens marker har tillhört Växjö stift. Lunnamossen har ingått som impediment i stiftets marker. Området används för jakt på klövvilt. Aktivt skogsbruk med trakthyggesbruk har bedrivits runt om Lunnamossen men inte på dess myrholmar. Dikningarna i Lunnamossen har medfört igenväxning i myrens kantzoner, främst av tall och gran. Kantskogen breder ut sig in mot myrens mer centrala delar. På flygbild från 2008, se figur 3, kan man se att nästan hela myren i den sydvästra spetsen nu är trädbevuxen. Dråget mellan holmarna mitt på myren och Hallasjöudden har minskat i storlek.

Figur 3. Flygbild från 2008 över området. Naturreservatets gräns är blåmarkerad.

2.5 Beskrivning av bevarandevärden

I naturreservatet Lunnamossen finns två delområden som ingår i våtmarksinventeringen. Det ena objektet är den egentliga Lunnamossen, dvs. den stora myren som utgör områdets öppna myrområden, objekt nr. 05D3C07. Denna är klassad som objekt med mycket höga naturvärden (klass 1). Området beskrivs enligt följande i våtmarksinventeringen. *”Lunnamossen är ett välutbildat myrkomplex, omgivet av skogsmark. Mossen är svagt välvd, delvis uppsplittrad av fastmarks-holmar och kärr. Den är öppen och omges av kantskog. I de sydvästra delarna är kantskogen mycket vacker med krokiga låga martallar. Objektet är endast svagt, lokalt påverkat av diken och omgivande hyggen. Områdets värden är storleken, orördheten, landskapsbilden och framför allt att myrkomplexet är välutbildat med tydliga hydrotopografiska mönster.”*

Myrkomplexet är 80 ha varav ca 76 ha är våtmark. Våtmarken är i sin tur uppdelad med ca 52 ha plan till svagt välvd mosse och 24 ha topogena kärrytter. Den norra delen av myren ligger utanför naturreservatets gränser.

Det andra objektet är myren i den sydvästra spetsen av naturreservatet, objekt nr. 05D3C06. Denna del är klassad som objekt med vissa naturvärden (klass 3). Området beskrivs översiktligt i Våtmarksinventeringen som svagt välvd mosse med åtskilda mosseytter om ca 17 ha med en göl. Myren är påverkad av ingrepp från bebyggelse, dikning och anslutande avverkning.

Biologiska värden

Största delen av Lunnamossens myrområde utgörs av Natura 2000-naturtypen ”Öppna mossar och kärr”. Lite grovt kan man dela upp Lunnamossen i en nordvästlig del och en sydöstlig del som skiljs åt av myrholmarna i mitten av myren.

Den nordvästra delen utgörs av en öppen svagt välvd mosse. På mossen finns dråg, mossehöljor och tuvstrukturer. Kanterna av mossen klassas som tallskogsbevuxen rismosse av västlig typ. Den centrala delen klassas som fastmattemosse av tuvull – *S. magellanicum*typ. Vid fältbesök 2012 påträffades bl.a. följande arter: I fältskiktet tuvull (*Eriophorum vaginatum*), klockljung (*Erika tetralix*), ljung (*Calluna vulgaris*), kråkbär (*Empetrum nigrum*), samt vitag (*Rhynchospora alba*) i hölJOR på mossen. I bottenskiktet dominerade vitmossor såsom praktvitmossa (*Sphagnum magellanicum*), rubinvitmossa (*Sphagnum rubellum*) i kanter mot hölJOR i mossen, flytvitmossa (*Sphagnum cuspidatum*) och sotvitmossa (*Sphagnum papillosum*) i hölJOR samt rostvitmossa (*Sphagnum fuscum*) och flaggvitmossa (*Sphagnum balticum*) på mosseplanet. I kanter mot myrholmarna fanns även myrknutmossa, (*Odontoschisma sphagni*).

Den sydöstra delen utgörs av topogena kärrytter med flarkar och dråg. Kärryttern är uppdelat i mjukmattekärr av starr – *S. papillosum*typ som har svag bärighet (gungfly) och fastmattekärr av blååtäl – *S. papillosum*typ som håller att gå på. Kärrytterna har stora botaniska värden. Vid fältbesök 2012 konstaterades stora ytter med myrlilja (*Narthecium ossifragum*). Här växte även bl.a. hirsstarr (*Carex panicea*), ängsull (*Eriophorum angustifolium*), tranbär (*Vaccinium oxycoccos*) och pors (*Myrica gale*). I kärllaggens bottenskikt fanns sotvitmossa (*Sphagnum papillosum*), hornvitmossa (*Sphagnum auriculatum*), uddvitmossa (*Sphagnum fallax*), mellanvitmossa (*Sphagnum affine*) och flytvitmossa (*Sphagnum cuspidatum*). I kanter mot flarkar växte rubinvitmossa (*Sphagnum rubellum*) och praktvitmossa (*Sphagnum magellanicum*) samt på lite torrare partier klubbvitmossa (*Sphagnum angustifolium*) och rostvitmossa (*Sphagnum fuscum*).

Under våtmarksinventeringen besöktes Lunnamosse i fält 1982. Vid detta besök påträffades bl.a. tuvsäv (*Trichophorum cespitosum*) och orkidén korallrot (*Corallorrhiza trifida*). Från våtmarksinventeringens fältbesök finns en utförlig artlista som är tillgänglig på ArtDatabankens webb-sida Artportalen.

I myren finns naturskogsbevuxna fastmarksöar, så kallade myrholmarna, med naturbarrskog, klassad som Natura 2000-naturtyp ”Taiga”. De är sedan länge orörda med gamla väldiga tallar på de flesta av myrholmarna. Sju av dem är registrerade nyckelbiotoper. Sex av dessa är av typen skog-myrmosaik som har rikligt med död ved och den sjunde nyckelbiotopen består av barrskog. Samtliga nyckelbiotoper har stort inslag av senvuxna träd. I nyckelbiotoperna som utgörs av skogs-myrmosaik finns torrakor med håligheter, hackmärken efter hackspettar och insektshål och gångar. Här finns även lågor av barrträd, gamla tallar och enstaka gamla grova granar. På gammal grov gran har kattfotslav (*Arthonia leucopellaea*) och gammelgranlav (*Lecanactis abietina*) påträffats vid nyckelbiotopsinventeringen. I nyckelbiotopen av barrskog finns gamla tallar och enstaka högstubbar och senvuxna träd. Vid inventeringen påträffades grymig blåslav (*Hypogymnia farinacea*) på gammal tall och Gammelgranlav (*Lecanactis abietina*) på senvuxet träd. Graninslaget på myrholmarna är yngre men granar håller på att växa upp bland tallarnas trädskronor.

I myrens kantzoner finns naturtyperna sumpskogsimpediment och barrsumpskog. I dessa delar finns enstaka gamla knotiga tallar men yngre tall och gran dominerar. I den södra delen finns enstaka förekomst av skvattram (*Rhododendron tomentosum*). Kanten är oregelbunden med inslag av fastmarksholmar med naturbarrskog. 2013 utfördes en dendrokronologisk åldersbestämning av en gammal tall i den nordöstra myrkanten. Tallens ålder uppskattades till ca 424 år, vilket innebär att den grodde omkring år 1590! Detta är den hittills äldsta kända tallen i Hallands län.

I reservatet ingår även delar med fastmarksskog men dessa är till stora delar påverkade av skogsbruk. Av fastmarksskogarna har avdelningarna med tallskog och lövblandad barrskog högre naturvärden jämfört med barrblandskogar där ett stort inslag av självföryngrad gran ingår. Det finns även mindre ytor med planterade granbestånd och hyggen som planterats med gran med en riklig självföryngring av björk och tall. Vid en av hyggeskanterna som angränsar mot barrsumpskog i den östra delen har *Linnea borealis* påträffats.

Fågellivet är rikt i området med bland annat häckande tjäder, orre och spillkråka och rastande tranor. På Lunnamossen har ljungpipare tidigare häckat. Information finns från 1975 och häckning har skett regelbundet med ett par, enstaka år två par. Senaste häckningen var 1995 (ett par). Ljungpipare kräver stora sammanhängande öppna områden för häckning. De undviker instinktivt att häcka i närheten av höga träd och buskar eftersom dessa kan vara spaningsplatser för bopredatorer. Tillbakagången beror på att stora delar av mossen har växt igen med låga tallar och/eller att det öppna kärret i söder successivt krympt när igenväxningen har spridit sig in från kanterna. I Halland finns endast häckning av ljungpipare kvar i ett område som har hållits öppet.

Geologiska värden

Lunnamossens främsta geologiska värde består i att den är en stor orörd torvmark, ett typexempel på hur de stora orörda torvmarkerna i regionen ser ut. Eftersom Lunnamossen inte är påverkad av någon torvtäkt är dess torvmark, som kan ses som ett historiskt arkiv, intakt. Lunnamossens historia börjar efter istiden då det i området troligen fanns en stor issjö, Fornbolmen, som täckte stora delar av västra Småland. Landhöjningen efter isavsmältningen medförde att stora delar av Fornbolmen torrlades. Längre fram i tiden blev klimatet fuktigare och markerna försumpades. I sumpmarker är det brist på syre och döda växtdelar kan inte brytas ner fullständigt. Halvt multnade lagras de i allt tjockare skikt, torv. Så småningom når torvlagren upp över vattennivån i området. I ett regnigt och svalt klimat som här på sydsvenska höglandet kan torvbildningen fortsätta även ovan markens vattennivå.

I Lunnamossen har en borring i torvmarken gjorts i kärret där en torvmäktighet på 9 m uppmättes. Detta är en ovanligt hög torvmäktighet då torvmarkerna i regionen oftast har 4-5 m torv. Torvmäktigheten är också hög i ett nationellt perspektiv, de mäktigaste förekomsterna i landet ligger på ca 10-11m. Lunnamossen ligger i Götalands försumpningsområde där de flesta torvmarkerna uppkommit genom försumpning, men det förekommer även torvmarker som tidigare har varit sjöar. Enligt beskrivningen till jordartskartan består mossarna generellt av 1-4 m vitmosstorv och 1-2 m kärrtorv.

Myrar delas upp i mosse, kärr och blandmyr. Mossar får sin vattentillförsel enbart från nederbörden och är därför mycket näringsfattiga. I Lunnamossen finns mossetypen ”svagt välvd mosse” som är svagt välvd till plan mosse, ofta mer eller mindre skogsklädd. Kärr får sin vattentillförsel från ytvatten eller markvatten från angränsande fastmark. Näringstillgången varierar beroende på yt- och markvattnets egenskaper. I Lunnamossen finns kärrtypen ”topogent kärr”, som är plant eller svagt sluttande kärr och den vanligaste kärrtypen i södra och östra Sverige. Blandmyrar har mossevegetation på strängar eller öar och kärvegetation i övrigt. Lunnamossen som helhet betecknas som blandmyrstypen ”myrkomplex” där även torvbildande sumpskogsmarker ingår.

Torv är alltså den dominerande jordarten i området. Fastmarken runt och fastmarks-holmarna i Lunnamossen utgörs av morän. Berggrunden under Lunnamossen har inventerats av SGU i samband med översiktlig kartläggning av berggrunden i Kronobergs län. Vid dessa undersökningar befanns den dominerande bergarten vid Lunnamossen utgöras av grå migmatitisk gnejs som ofta uppträder med veckad ådring. I samband med upprättande av skötselplanen för området noterades uppstickande berghällar av amfibolit, en slags magmatisk bergart (grönsten) vid Hallasjöudden, öster om Lunnamossen.

Kulturhistoriska värden

Inom naturreservatets gränser finns två fornlämningsområden registrerade. De består av torplämningarna från Hästhult och Lilla Hästhult. Dessa är utmärkta med informationsstolpar av hembygdsföreningen. Jordbruksmarken intill Hästhults torplämning har använts fram till omkring 1970-talet men är trots upphörd hävd fortfarande öppen. Naturreservatets norra gräns utgörs av den äldre gränsen mellan ägorna till Unnaryds kyrkby och ägorna till byarna Stora och Lilla Åkebo samt Lida. För att markera ut gränsen har man förr i tiden grävt ett gränsdike. Det finns även korta sträckor med stenvägar i den västra kanten av Lunnamossen mellan Lilla Hästhult och Lilla Åkebo. Då övervägande delen av naturreservatet består av myrmarker som nyttjats mycket intensivt finns inga övriga kända fornlämningar eller andra kulturspår.

Friluftsvärden

Myrmarken präglas av orördhet med vildmarkskänsla. Antalet besökare i området uppskattas hitintills vara lågt. Myrmarkerna är på grund av höljor och vattenstråk delvis svåra att vandra över men besökare kan vandra på egen hand i kanterna av myren och uppleva dess natur.

Prioriterade bevarandevärden

Den öppna myren med dess myrstukturer, flora och fauna samt den gamla tallnatur-skogen på myrholmarna är naturreservatets högst prioriterade bevarandevärden.

2.6 Källor

Alexandersson, H. 1985. Ljungpiparens *Pluvialis apricaria* förekomst och täthet på kalmossar i sydvästra Sverige. Betydelsen av mossarnas storlek och inbördes avstånd. Artikeln publicerad i Förhandlingar vid femte Nordiska ornitologiska kongressen, Göteborgs ornitologiska förening.

ArtDatabanken och Naturvårdsverket. Fynd av arter inrapporterade www.artportalen.se/ 2013-01-10

Flodin, L-Å & Gunnarsson, U. 2008. Vegetationsförändringar på mossar och kärr i Halland. Svensk botanisk tidskrift 102:3-4.

Forslund, M & Rundlöf, S. 1984. Inventering av våtmarker i Hallands län. Länsstyrelsen i Hallands län, meddelande 1985:1.

Fredén, C. 1988. Beskrivning till jordartskartan Värnamo SV, SGU Ae 93.

Lantmäteriet. 2009. Ny metod för kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS).

Länsstyrelsen. 1977. Natur i Hallands län Inventering och handlingsprogram för allmän naturvård. Länsstyrelsen Hallands län.

Länsstyrelsen. 2000. Områden av riksintresse för naturvård i Hallands län. Länsstyrelsen Halland, meddelande 2001:20.

Länsstyrelsen, 2005. Natura 2000 Halland, Bevarandeplan för Lunnamossen SE0510118. www.lansstyrelsen.se/halland/SiteCollectionDocuments/sv/djur-och-natur/skyddad-natur/natura-2000/Lunnamossen.pdf 2013-01-11

Löfroth, M. 1991. Våtmarkerna och deras betydelse. Naturvårdsverket, rapport 3824.

Naturvårdsverket. 2005. Naturskyddsåtgärder i skogsmyrmosaiker. Naturvårdsverket, rapport 5516.

Naturvårdsverket. 2005. Naturvårdsbränning Vägledning för brand och bränning i skyddad skog. Naturvårdsverket, rapport 5438.

Naturvårdsverket. 2007. Myrskyddsplan för Sverige Delrapport – objekt i Götaland. Naturvårdsverket, rapport 5670.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 NV-04493-11. Beslutad: november 2011. Öppna mossar och kärr (7140).

Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 NV-04493-11. Beslutad: maj 2012. Taiga (9010) / Skogsbevuxen myr (91D0).

Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. www.skogsstyrelsen.se/Aga-och-bruka/Skogsbruk/Karttjanster/Skogens-Parlor/ 2013-01-10

SMHI nederbördsmätningar. www.smhi.se/klimatdata/meteorologi/temperatur/dataserier-med-normalvarden-1.7354 2013-01-10

Simonsson, G. 2007. Beskrivning till historiska kartöverlägg, Södra Unnaryd. Länsstyrelsen i Hallands län. Opublicerad.

Strand, V. 2010. Förteckning över rödlistade och regionalt intressanta arter i Hallands län 2010. Länsstyrelsen i Hallands län. Opublicerad.

Vartia, K. 2006. De sydsvenska öppna mossarna växer igen. Världsnaturfonden WWF rapport inom projektet Levande Skogsvatten.

<http://www.wwf.se/source.php/1120796/De%20sydsvenska%20öppna%20mossarna%20växer%20igen%201.pdf> 2013-01-11

Wik, N-G, Claeson, C, Bergström, U, Hellström, H, Jelinek, C, Juhujuntti, N, Jönberger, J, Kero, L, Lundqvist, L, Sukotjo, S & Wikman, H. 2009. Beskrivning till regional berggrundskarta över Kronobergs län. Svergies geologiska undersökning, Ser K 142. 60pp.

Kartor:

Berggrundskarta över Hallands län, skala 1:250 000. 1985. SGU Ser. Ah nr 8. Specialkarta 1.

Generalstabens karta över Sverige, södra delen i skala 1:100 000. 1871. Landeryd J243-19-1. Rikets allmänna kartarkiv.

Storskifte på utmark/utägor 1816. Unnaryd nr 1-4 Södra Unnaryds socken, Jönköpings län. Lantmäteristyrelsens arkiv.

Jordartskartan 1:50 000. 1988. SGU Ser. Ae 93 5D Värnamo SV.

Muntliga källor:

Anders Wirdheim, Halmstad, 2012, avseende ljunpipare.

Birgitta och Willy Strömblad, Södra Unnaryd, 2012, avseende flora och fauna i området.

Gunilla och Sören Kabell, Södra Unnaryd, 2012, avseende kulturspår, flora och fauna i området samt åldersbestämning av gammal tall vid myrkanten.

Kristian Schoning, stadsgeolog SLU, 2013, avseende geologiska värden i området.

3 Skötsel av området

3.1 Generella riktlinjer för skötseln

Naturlig dynamik och naturliga störningar

Den grundläggande skötselprincipen är att inte utföra aktiva åtgärder annat än för att förhindra etablering, uppväxt och spridning av gran i naturreservatet. I stort sett ska naturlig dynamik få råda, såsom att träd dör av naturliga orsaker, bryts ned av svampar och nedbrytare och att nya träd föryngras naturligt. Området får påverkas endast av naturliga störningar som t.ex. stormfällning, insektsangrepp, översvämningar och brand. Detta gäller för såväl skog som myr, med syfte att utveckla gamla träd, död ved och ostörda våtmarker. Ett flertal undantag ska dock tillämpas från denna huvudregel, vilka närmare utvecklas nedan.

Återställning av tidigare dikade marker

Tidigare markavvattning i myrområdets kanter påverkar vegetationen och medverkar till problemen med igenväxning av myren. Naturlig hydrologi i området är en grundläggande förutsättning för att behålla myrens och sumpskogarnas ekologiska funktionalitet. Åtgärder för att återfå en naturlig hydrologi bör utföras i samtliga områden där detta är möjligt att genomföra utan att det leder till en negativ påverkan på intilliggande fastigheter. Åtgärderna riktas främst till de diken som leder från myr och sumpskogar ut till omgivande avvattande skogsdiken. Insatserna kan bestå av dikesproppar eller igenläggning av diken utmed längre sträckor. Det är även viktigt att ta tillvara på och främja möjligheterna till indirekt påverkan på dikenas vattenavledning, genom naturlig tillförsel av grenar och stammar från nedfallande träd som växer vid diken.

Att återställa områdets naturliga hydrologi i den mån detta är möjligt, är även viktigt för att underlätta för den långsiktiga förvaltningen av området. Dräneringen av myren har medfört igenväxningsproblem. Ett mer naturligt hydrologiskt tillstånd kan dämpa behovet av underhållsröjningar på myren, förutom att gynna naturvärdena i området.

Röjning av gran

Självföryngrad gran i reservatet ska röjas med jämna mellanrum. I alla avdelningar på fastmark ska graninslaget avvecklas, främst genom röjning. Vid grövre dimensioner kompletteras röjningen med ringbarkning på fuktig mark respektive selektivhuggning på fastmark där uttransport är möjlig. Syftet är att gynna gles eller luckig tallskog och blandskog med tall och löv, bärris och därmed även tjäder och orre.

Även i sumpskogsområden och -impediment växer gran som ska avvecklas. De växer främst i anslutning till diken där granar etablerat sig till följd av de dränerade förhållandena. Så är fallet t.ex. i bandet av lövsumpskog i den sydvästra delen som genomkorsas av ett dike samt utmed diken i barrsumpskogar i myrens kanter. Trädens rotsystem syresätter marken vilket medför att torven bryts ner. Granarna röjs för att minimera deras bidrag till syresättningen. I barrsumpskogar och sumpskogsimpediment har granarna generellt en mycket långsam tillväxt och behovet av återkommande underhållsröjning kommer sannolikt inte att bli så stort.

Avveckling av grankulturer

Planterade granbestånd avvecklas eftersom de är artfattiga och inte ingår i målbilden för markerna inom naturreservatet. Då dessa avdelningar är små och långsmala kan de kalavverkas.

Föryngring

Efter avveckling av grankulturer ska föryngring i första hand ske naturligt av pionjärträd som t.ex. björk och tall. Föryngringen kan gynnas med hjälp av uppsättning av hägn för skydd mot viltbete. I de största avdelningarna med hygge och ungskog är det positivt på längre sikt att plantera bok under skärm av uppväxande björk och tall, för att öka andelen ädellövskog runt myren.

Öppen myrmark

All igenväxningsvegetation på det stora myrområdet ska tas bort. Målsättningen är att återskapa myren så som den såg ut under första halvan av 1900-talet innan igenväxningen tagit fart. Som referens på myrens utbredning och utseende används 1960-talskartan (se figur 2 på sid. 5 i beslutet). En ytterligare målsättning är att området ska motsvara de krav som Ljungpipare ställer på sin häckningsmiljö. Ljungpiparen är en markhäckande vadarfågel som kräver stora helt öppna ytor med god sikt över området, utan höga föremål som rovfåglar kan använda som spaningsplatser. Om träd, buskar och röjningsrester skymmer sikten över myren kommer markhäckande vadarfåglar inte att kunna häcka på myren. Norr om fastmarksöarna ska ett 18 ha stort öppet mosseplan restaureras från nuvarande igenväxningsfas och därefter vid behov underhållsröjas. Vid restaureringen ska de låga buskarna och träden röjas ner. Det är en fördel om det går att föra bort röjningsresterna eller elda upp riset. Om detta inte är praktiskt möjligt på grund av de blöta förhållandena och den känsliga marken ska röjningsresterna kapas upp så att riset ligger flackt utmed marken.

Omgivande kantzon

Uppväxande vegetation i kantzonen runt om myren ska röjas vid behov. Dels för att inte myrens öppna yta ska krympa och dels för att minska trädens dränerande effekt på myren. Som referens på kantzonens utbredning och utseende används 1960-talskartan (se figur 2 på sid. 5 i beslutet). Mellan den öppna myren och omgivande skogsmark bör det finnas en successiv övergång i busk-/trädsiktets höjd i form av ett luckigt, trappstegsformat bryn.

Körning.

Vid samtliga åtgärder ska det eftersträvas att markskadorna blir så små som möjligt. På fastmark bör inte nedsjunkning av mineraljorden vara högre än 5 cm. Eventuellt uppkomna markskador ska efterbehandlas.

Åtgärder för säkerhet, tillgänglighet och skötsel

Vindfälln eller döda grova grenar som hamnar olämpligt och påtagligt hindrar bete, påverkar stängsel och försvårar framkomlighet på stigar, vägar och i vatten får flyttas till annan lämplig plats inom reservatet.

Naturvårdsbränning

Naturvårdsbränning får tillämpas på myr och i skog i lämplig omfattning för att motverka pågående igenväxning och för att gynna det öppna myrlandskapets fauna och flora. Naturvårdsbränning kan även tillämpas som hyggesbränning. I barrdominerad skog är det

en skötselmetod som gynnar tall, tallföryngring och bärris och skapar glesa skogar utan gran med mycket död ved. Därmed gynnas en lång rad växter och djur.

3.2 Indelning i skötselområden

Skötselkartan (bilaga 1B) visar indelningen i olika skötselområden. Grunden för indelningen i skötselområden är skötselbehov. Det finns 7 olika skötselområden, varje skötselområde har en egen färg på kartan samt ett beskrivande namn. Namnet följer strukturen: skötselområdets nummer, huvudsaklig skötselåtgärd - beskrivning. Beskrivningen avser markförhållanden, dvs om skötselområdena ligger i myr, sumpskog, fastmark eller på fastmarksöar. Numreringen på kartan anger de i skötselområdet ingående avdelningarna. Avdelningarna är indelade efter skogsvärderingens bestånd och justerade efter ortofoto i infraröd färg. Se även bilaga 5, för sammanställning av skötsel och naturtyper på samtliga avdelningar.

3.3 Skötselområden

Skötselområde 1, Fri utveckling med reducering av gran (myr och sumpskog) ***Avdelningar: 13, 20, 32, 34, 38, 43, 53, 57, 58 och 59.***

Areal 10,2 ha

Beskrivning

Kantzoner vid de öppna mosseplanen och kärren. Avdelning 34, 43, 53 och 58 består av barrsumpskog. Avdelning 13, 20, 32, 38 och 59 består av sumpskogsimpediment. I skötselområdet ingår även avdelning 57 som består av en liten myryta i den södra delen. I områdena växer främst senväxta tallar. På vissa ställen (avd. 32, 59) är tallbestånden täta med tall i kläna dimensioner. Delar av randskogen är resultatet av en igenväxningsfas som pågått under lång tid, men här finns även inslag av betydligt äldre tallar. Dessa är relativt låga med vridna tallkronor. De fuktiga förhållandena gör att gran inte trivs så bra, de har en långsam tillväxt.

Mål

Barrsumpskog med tall och inslag av löv på avdelningarna 34, 43, 53 och 58.
Sumpskogsimpediment med tall och inslag av löv på avdelningarna 13, 20, 32, 38 och 59.
Myr med enstaka lågväxande tall och löv på avdelningen 57.

I avdelningarna 13, 20, 34, 38, och 43 ska trädskiktet vara brynformat dvs. ska utgöra en successiv övergång mellan öppna myren och omgivande skog.

För att gynna glesa och luckiga sumpskogsbestånd ska graninslaget hållas på en låg nivå i alla avdelningarna. Dvs det får finnas enstaka låga granar som bedöms ha långsam tillväxt, granar över 4 m eller granar som bedöms ha en snabb tillväxt ska vara borttagna.

Naturlig hydrologi så långt detta är möjligt utan att marker utanför reservatet påverkas negativt.

Naturlig dynamik och naturliga störningar såsom vattenfluktuationer och storm ska få forma skogen fritt.

Åtgärder

Röjning av graninväxning utförs vid behov.

Diken som påverkar randskogen läggs igen eller däms så att en naturlig hydrologi med naturliga vattenfluktuationer bibehålls eller återskapas. Åtgärderna bör föregås av en hydrologisk utredning som följs för att säkerställa att omkringliggande fastigheter inte påverkas.

Beroende på hur trädsiktet kommer att utvecklas efter att åtgärder utförts för att återställa området hydrologi kan man på sikt behöva se över behovet och möjligheten att utöka myren genom att minska kantzonen. Detta för att återskapa myren så som den såg ut innan igenväxningen i kantzonerna tagit fart, jämför med 1960-talskartan (figur 2 på sid. 5 i beslutet).

Naturvårdsåtgärder som syftar till att efterlikna naturliga störningar, t.ex. bränning, ringbarkning och luckhuggning är eftersträvad i unga likartade bestånd eller där gamla senväxta tallar behöver gynnas.

Skötselområde 2, Fri utveckling med reducering av gran (fastmark)

Avdelningar: 10, 25 och 29.

Areal 1,2 ha

Beskrivning

Avdelning 10 och 29 utgörs av små hyggen. Avdelning 25 är öppen mark på fastmark, mark som tidigare använts som åkermark och för bete vid torpet Hästhult. Denna del hävdas inte längre. Marken är fortfarande öppen med påbörjad igenväxning av aspsly. Det förekommer endast små ytor med stagg och ljung som är hävdgynnade arter. Marken bedöms därmed ha ett litet värde med avseende på kvarlevande hävdgynnade arter. Den har däremot ett värde för den kulturhistoriska upplevelsen av marken vid torplämningen.

Mål

Triviallövskog på avdelningarna 10 och 29. Skogarna ska utvecklas fritt utan konkurrens från gran. Långsiktigt ska de vara naturskogsartade med äldre träd och skiktning i trädsiktet.

I första hand är målsättningen betesmark på avdelning 25 för att bibehålla kulturlandskapet vid torplämningen. Då betesmarken är liten och det är långt till aktiva gårdar med betesdjur kan denna målsättning bli svår att uppfylla. Målsättningen triviallövskog för även denna avdelning men med väl synliggjorda torplämningar är därmed ett likvärdigt alternativ.

Åtgärder

Vid upprättande av skötselplanen 2013 fanns inget röjningsbehov för de närmaste fem åren, därmed är inte huvudsakliga skötselmetoden klassad som ”avveckling gran” utan som fri utveckling. Då områdena är fastmarker förväntas däremot granetablering på sikt. Eventuell granetablering ska då röjas bort.

Ta bort de enstaka befintliga granarna på åkerholmarna på avdelning 25. Röj vid behov slyuppslag invid torplämningarna så att de hålls väl synliga.

Om det går att finna djurhållare till en så pass liten betesmark (0,9 ha) som avdelning 25 utgör kan området med fördel stängslas in och betas.

Skötselområde 3, Røjning - myr

Avdelningar: 17 och 23.

Areal 60,2

Beskrivning

Avdelning 17 består av ett stort myrområde. Längsmed den sydöstra kanten av myren breder två topogena (plana) kärr ut sig. Tillrinningen till dessa områden sker från angränsande mer höglänta områden med bland annat en bäck som mynnar ut i kärret invid den föreslagna P-platsen i reservatets sydöstra del. På dessa kärr breder stora områden med myrlilja ut sig och kärren är relativt blöta och nästan helt öppna.

Nordvästra delen och delar mellan fastmark och kärr utmed den sydöstra kanten består av svagt välvda mosseytor. Den nordvästra mossen är den storleksmässigt största öppna ytan i Lunnamossens myrmarksområde. Mossarna har struktur med tuvor och blöta höljor. Vitmossor dominerar helt vegetationen. Mossarna är lokalt påverkade från diken som anlagts för att avvattna mossens kanter och gynna skogsproduktionen invid mossen. I mossen pågår igenväxning av främst senvuxen klen tall och björk.

Avdelning 23 består av ett angränsande mindre kärr med blååtäl.

Mål

Naturlig hydrologi så långt detta är möjligt utan att marker utanför reservatet påverkas negativt.

Myrens hydrotopografi och morfologi ska bevaras. Mossarnas strukturer med dråg, höljor och tuvor ska bibehållas. Dess vegetationstyper tallskogsbevuxen mosse av västlig typ respektive fastmattemosse av tuvull-S. magellanicumtyp ska bevaras. Kärrens strukturer med flarkar och dråg ska bibehållas. Dess vegetationstyper av mjukmattekärr av starr-S. papillosumtyp respektive fastmattekärr av blååtäl –S.papillosumtyp ska bevaras.

Mosseytan norr om myrholmarna ska hållas helt öppen så att den utgör en lämplig häckningsmiljö för ljunpipare.

Åtgärder

Igenväxande delar av mosseytan norr om myrholmarna (avdelning 17) restaureras genom att alla uppväxande träd och buskar röjs. Träd/buskar över 2 meter förs bort från myren. Lägre buskar röjs bort och eldas upp på plats, alternativt kvistas av och kapas upp i flera mindre delar, så att riset ligger flackt utmed marken. Dels för att riset ska kunna brytas ner fortare. Men även för att inte riset ska skymma sikten över mossen och på så sätt avskräcka ljunpipare från att återuppta häckning i området. Enstaka bonsaiformade gamla småväxta tallar kan sparas i utkanter där de inte kan störa sikten över mossen.

Igenväxande delar av övriga myren på avdelning 17 samt avdelning 23 restaureras genom att uppväxande träd och buskar röjs. Røjningsresterna kan lämnas kvar på myren. Enstaka bonsaiformade gamla småväxta tallar kan sparas.

Röjningsåtgärderna genomförs med fördel under sensommar och höst. Därefter ska uppväxande träd kontinuerligt röjas vid behov.

För att återställa hydrologin i delar av myren som är påverkade av markavvattning kan diken täppas igen. Åtgärderna bör föregås av en hydrologisk utredning som följs för att säkerställa att omkringliggande fastigheter inte påverkas.

Skötselområde 4, Avveckling gran (sumpskog)

Avdelningar: 2, 4, 11, 16, 19, 27, 31, 39, 47, 48, 51 och 60.

Areal 14,3 ha

Beskrivning

Skogsbevuxen kantzon, utmed mossarna och kärren. Jämfört med skötselområde 1 är kantzonen påverkad av dränering eller naturligt lite torrare, vilket medfört att inslaget av uppväxande gran är större. Avdelning 2, 4, 11, 16, 19, 27, 31, 39, 47 och 60 är barrsumpskog med tall och gran. Avdelning 48 och 51 består av lövsumpskog med inslag av tall och gran som genomkorsas av ett avvattande dike.

Delar av randskogen är resultatet av en igenväxningsfas som pågått sedan omkring mitten av 1900-talet. Men här finns även inslag av betydligt äldre tallar. Dessa är relativt låga med vridna tallkronor.

Mål

Barrsumpskog med tall och inslag av löv på avdelningarna 2, 4, 11, 16, 19, 27, 31, 39, 47 och 60. Lövsumpskog i avdelning 48 och 51.

I avdelningarna 2, 4, 11, 16, 19 och 47 ska trädsnittet vara brynformat dvs. utgöra en successiv övergång mellan öppna myren och omgivande skog.

I avdelning 27, 31, 39, 48, 51 och 60 ska det på lång sikt finnas ett rikt inslag av gamla senväxta träd och död ved.

Naturlig hydrologi så långt detta är möjligt utan att marker utanför reservatet påverkas negativt.

Naturliga störningar såsom vattenfluktuationer och storm ska få forma skogen fritt.

Åtgärder

Röjning gran i avdelning 2, 4, 11, 19, 31, 39, 47, 48, 51 och 60.

Ringbarkning av gran i avdelning 16 och 27 samt som komplement till röjning i avdelning 31.

Inväxande gran ska därefter röjas vid behov.

Diken som påverkar randskogen läggs igen eller däms så att en naturlig hydrologi med naturliga vattenfluktuationer återskapas. Åtgärderna bör föregås av en hydrologisk utredning som följs för att säkerställa att omkringliggande fastigheter inte påverkas.

Beroende på hur trädsnittet kommer att utvecklas efter att åtgärder utförts för att återställa områdets hydrologi kan man på sikt behöva se över behovet och möjligheten att utöka myren genom att minska kantzonen. Detta för att återskapa myren så som den såg

ut innan igenväxningen i kantzonerna tagit fart, jämför med 1960-talskartan (figur 2 på sid. 5 i beslutet).

Naturvårdsåtgärder som syftar till att efterlikna naturliga störningar, t.ex. bränning, ringbarkning och luckhuggning är önskvärd i unga likartade bestånd eller där gamla senväxta tallar behöver gynnas.

Skötselområde 5, Avveckling gran (fastmarksskog)

Avdelningar: 3,7, 8, 9, 12, 21, 24, 28, 30, 35, 36, 37, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 50, 55 och 61.

Areal 17,5 ha

Beskrivning

Omgivande fastmarksskogar av olika skogstyper. Avdelning 3, 24, 28, 30, 35, 37, 44, 50, 55 och 61 består av tallskog. Avdelning 9 är barrblandskog. I avdelning 7, 12 och 46 finns granskog varav avdelning 46 är ett stormskadat glest bestånd. Avdelning 21, 42 och 45 utgörs av lövblandad barrskog och avdelning 8 är triviallövskog. Avdelning 36, 40 och 41 är hyggen / ungskog där det finns planterad gran, ca 10 år, riklig förnygring av björk och en del förnygring av tall.

Mål

Tallskog, gärna med lövinslag på avdelning 3, 7, 9, 12, 24, 28, 30, 35, 37, 44, 50, 55 och 61.

Lövblandad barrskog (utan gran) på avdelning 21, 42, 45, 46.

Triviallövskog, gärna med inslag av tall, i avdelning 8, 36, 40 och 41. På längre sikt bokskog i avdelning 36, 40 och 41.

Skogsområdena ska ha en med tiden ökande andel gamla träd och på lång sikt ett naturskogsartat utseende med variation av luckighet och skiktning i trädsiktet. Andelen död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka.

Åtgärder

Röj bort all gran i avdelning 3, 8, 12, 35, 36, 40, 41, 45, 46, 50 och 55.

Selektivhuggning gran i avdelning 21, 24, 42, 44, och 61.

Ringbarkning gran i avdelning 7, 9, 28, 30 och 37 samt som komplement till röjning respektive selektivhuggning i avdelning 46 och 61.

Inväxande gran ska därefter röjas vid behov.

I avdelning 36, 40 och 41 kan på sikt uppväxande björk nyttjas som skärm för bokförnygring. Hägn mot viltbete kan då med fördel sättas upp för att skydda uppväxande bok. Bok får planteras eftersom kvarvarande bokar i området är för få för att kunna ge tillräcklig fröspridning.

Naturvårdsåtgärder som syftar till att efterlikna naturliga störningar, t.ex. bränning, ringbarkning och luckhuggning kan med fördel användas i likartade bestånd för att få en gynnsam trädslagsblandning och luckighet och skiktning i trädsiktet.

Skötselområde 6, Frihuggning av tall (fastmarksöar)

Avdelningar: 5, 6, 14, 15, 18 och 33.

Areal 6,0 ha

Beskrivning

Ute på den öppna myren finns några fastmarksöar och i kanterna av myren finns flikar av fastmark. Dessa myrholmar är bevuxna med tallskog (avdelning 6, 14, 15, 18 och 33) samt barrblandskog (avdelning 5). Myrholmarna är naturskogsartade eftersom inget modernt skogsbruk har bedrivits på dem. Här finns tallar i varierande ålder, en del tallar är gamla och grova. En del av myrholmarna är klassade som nyckelbiotoper. Här finns även inslag av gran som är besvärande med granar som växer upp i tallarnas trädkronor. Föryngringen består nästan uteslutande av gran.

Mål

Naturskogsartade tallskogar utan konkurrens från gran, med tiden ökande andel gamla och grova tallar. Här ska finnas strukturer såsom luckighet och skiktning i trädskiktet. Det ska finnas rikligt med död ved i olika nedbrytningsstadier.

Åtgärder

Granar som växer upp invid tallar och konkurrerar med tall ska ringbarkas eller fällas. Även granar i kanten mot myren ska tas bort för att minska trädens dränerande effekt på myren. Enstaka granar som har förutsättningar att bli boträd och sitträd för större rovfåglar bör sparas.

Inväxande gran ska därefter röjas vid behov.

Naturvårdsåtgärder som syftar till att efterlikna naturliga störningar, t.ex. bränning, ringbarkning och luckhuggning är tillåten för att gynna tallföryngring.

Skötselområde 7, Föryngringsavverkning (fastmarksskog)

Avdelningar: 1, 22, 26, 49, 52, 54 och 56.

Areal 5,1 ha

Beskrivning

Fastmarksskogar som omger Lunnamossen. Planterad granskog i avdelning 22, 26, 52, 54 och 56. Barrblandskog i avdelning 1 och 49, i avdelning 1 med ett visst inslag av ungbok och björk.

Mål

Triviallövskog på avdelningarna 22, 26, 52, 54 och 56

Lövblandad barrskog (av tallskog) i avdelning 49.

I ett första skede lövblandad barrskog eller lövskog i avdelning 1. På längre sikt är målet att bokskog ska etableras i avdelning 1.

Skogarna ska vara naturskogsartade utan konkurrens från gran, med tiden ökande andel gammal tall. Här ska finnas strukturer såsom luckighet och skiktning i trädskiktet. Det ska finnas rikligt med död ved i olika nedbrytningsstadier.

Åtgärder

Avverka gran i avdelning 1, 22, 26 och 49, spara befintligt inslag av tall och löv och förbered för naturlig föryngring av björk och tall. Därefter granfri utveckling.

På lång sikt kan uppväxande björk och tall nyttjas som skärm för bokföryngring i avdelning 1. Bok behöver sannolikt planteras eftersom kvarvarande bokar i området är för få för att kunna ge tillräcklig fröspridning. För lyckad föryngring krävs hägn för att skydda uppväxande bok mot viltbete.

På längre sikt bör även granarna i de smala kanterna med planterad gran avvecklas, avdelning 52, 54 och 56. Detta kan eventuellt ske genom samordning med intilliggande fastighetsägare. I samband med gallring eller avverkning i intilliggande produktionsgranskog kan även dessa smala grankulturer avverkas.

På föryngringsmarkerna (hyggen och ungskog) kan naturvårdsåtgärder som syftar till att efterlikna naturliga störningar, t.ex. bränning, ringbarkning och luckhuggning med fördel användas för att få en gynnsam trädslagsblandning och luckighet och skiktning i trädskiktet.

3.4 Översikt över avdelningar och skötselområden

I bilaga 5 redogörs för varje avdelnings nuvarande naturtyp, första skötselåtgärd samt målbildens naturtyp. Nedan visas en sammanfattning av avdelningar och arealer per naturtyp.

Naturtyp (KNAS)	Avd.	Areal (ha)	Naturtyp (KNAS)	Avd.	Areal (ha)	
Våtmark	17	59,6	Sumpskogsimpediment	13	0,4	
	23	0,3		20	1,2	
	57	0,6		32	1,2	
	Σ	60,5		38	0,6	
				59	1,8	
Barrsumpskog	2	1,3	Barrblandskog	Σ	5,2	
	4	1,1		1	2,5	
	11	2,4		5	0,8	
	16	0,6		9	0,7	
	19	1,0		49	0,3	
	27	1,0		Σ	4,3	
	31	0,9		Granskog	7	0,8
	34	2,6			12	0,5
	39	1,2			22	0,5
	43	1,0			26	0,8
	47	1,1			46	0,4
	53	0,6			52	0,2
	58	0,1			54	0,4
	60	2,2			56	0,2
	Σ	17,1				

Tallskog	3	0,5		Σ	3,8
	6	0,2			
	14	0,8	Lövsumpskog	48	1,1
	15	2,2		51	0,4
	18	0,7		Σ	1,5
	24	0,6			
	28	1,4	Lövblandad barrskog	21	0,5
	30	0,6		42	0,3
	33	1,3		45	0,6
	35	0,4		Σ	1,4
	37	0,6			
	44	0,5	Triviallövsog	8	0,8
	50	1,1		Σ	0,8
	55	0,6			
	61	1,1	Övrig öppen mark	25	0,8
	Σ	12,6		Σ	0,8
Ungskogar inkl. hyggen	10	0,1			
	29	0,2			
	36	1,9			
	40	1,8			
	41	1,7			
	Σ	5,7	Total areal		113,7

4 Friluftsliv

4.1 Syfte

Området ska vara tillgängligt för friluftslivet på ett sätt som inte äventyrar naturvärden. Besökarna ska kunna vandra omkring på egen hand och uppleva reservatet enligt allemansrättens principer.

4.2 Anläggningar

Planerade anläggningar för friluftslivet visas på karta bilaga 4. Det ska finnas vägvisning till reservatets parkeringsplats genom skyltning från allmän väg mellan Unnaryd och Jälluntofta. En parkeringsplats ska iordningställas vid den enskilda vägen i reservatets sydöstra del. Informationstavlor ska placeras vid parkeringen och vid reservatsgränsen i den västra delen vid Hästhult. En markerad strövstig anläggs från parkeringen och utmed kanten av myrmarken. Denna ska sträcka sig igenom avdelningar 34, 41, 43 och 42, dvs. från parkeringsplatsen, mot kärret och följa barrsumpskogen intill kärrets södra kant. På längre sikt får strövstigen utökas till andra avdelningar, eller ytterligare strövstigar anläggas om behov av styrning av besökarnas vandringsstråk uppstår eller för att förbättra tillgängligheten i området. I övrigt får besökare vandra runt på egen hand för att uppleva vildmarkskänslan.

5 Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att genomförda skötselåtgärder följs upp. Länsstyrelsen ansvarar också för regelbunden tillsyn i reservatet. Naturvårdsverket har tillsammans med Länsstyrelserna tagit fram ett uppföljningsprogram som omfattar länets skyddade områden. Inventering och uppföljning kommer att ske utifrån detta program.

6 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde	Prioritet	Finansiering
Utmärkning av reservatets gränser	Omgående	Gränsen berör omr. 2, 3, 4, 5, 6 och 7.	1	Vårdanslaget
Informationsskyltning	Omgående	5 (avd. 41) och 2 (avd. 25)	1	Vårdanslaget
Anläggning av P-plats	Inom 5 år	5 (avd. 41)	1	Vårdanslaget
Markering av strövstig	Inom 5 år	Stigen berör omr. 5 (avd. 41 och 42) samt omr. 1 (avd. 34 och 43)	2	Vårdanslaget
Röjning på myren	Omgående	3	1	Vårdanslaget
Frihuggning av tallar	Omgående	6	1	Vårdanslaget
Röjning av gran på hyggen	Omgående, därefter vart tionde år eller vid behov.	5 (avd. 36, 40 och 41)	1	Vårdanslaget
Röjning av gran på övriga avdelningar	Inom 5 år och därefter vart tionde år eller vid behov.	4 och 5	1	Vårdanslaget
Föryngringsavverkning	Inom 10 år	7 (där avd. 1, 22, 26 och 49 har högre prio än övriga)	2	Självfinansierande / Vårdanslaget
Selektivhuggning av gran	Inom 10 år	5	1	Vårdanslaget
Ringbarkning av gran	Inom 10 år	4 och 5	2	Vårdanslaget
Betesdrift (alternativ till röjning)	Inom 10 år	2 (avd. 25)	2	Vårdanslaget
Uppföljning	Enligt NVs riktlinjer	Hela området	1	Vårdanslaget